

جزوه درس نگارش علمی

بگرفته از کتاب آیین نگارش دکتر محمد فتوحی

جهت استفاده دانشجویمان دانشگاه فرهنگیان

پروفسور شهید بهشتی نند علیا

تهیه کنندگان: ساسم بهادی

۱۵، ۱۴، ۱۳۹۸

تعریف تحقیق:

تحقیق به ظاهر عام، در مفهوم عمده را در بر می گیرد، یعنی مجموعه ای عمومی و دایره ای
پژوهش های تخصصی، در مفهوم نخست نتایج تحقیق عبارت است از شکل لایزال عمومی
و به عبارتی این بود که عملاً برای حل مسائل آشنا و ناآشنا است.

در مفهوم دوم نتایج حاصل از تحقیق، دلالتی است که برای تحقیق با هر طریقی شود
و هیچ کس در عالمی آن چیزی نمی داند، این نوع تحقیق در دنیا دایره ای گشود
و انتظاری صورت می گیرد و هدف اصلی پژوهش را انتظاری و دایره ای پیدا
و بی سابقه است.

۱- تحقیق های عمومی:

تحقیق های عمومی به نوع اند:

الف: تحقیق های پایه: کار آگاهان ادارتی پلیس و بازجوین پرونده های جنایی
و مضامین برای لغت تحقیق و با اعمال جرم و نحوه وقوع حادثه های جنایی با فاجعه
به تحقیق و تخصص های گسترده و پیچیده برپا دارند، در این نوع تحقیقات نتایج تا آخرین
مراحل به دست می آید، این نوع تحقیق را اصطلاحاً تحقیقات جنایی و بازجوین می نامند.

ب: تحقیقات روزنامه نگاری: در کار روزنامه نگاری، بیشتر در روزنامه نگاری تحقیقات
زمان زنده در صورت پیگیری موضوعاتی می شود که توجه افکار عمومی را به خود جلب کرده است
روزنامه نگاران تحت به گمانه زنی می پردازند، سپس مانند ماراگاه، بر روی جاس خود را اغا
می کند تا عوامل و اسرار حادثه را کشف کند و با اهله و عیال آن را افشا کند.

ج: تحقیق برای دانشان نویسی:

دانشان واقعی برای آن که خواننده را قانع کند باید با واقعیات منطبق باشد،
منبع سازمان و دانشان نویسان برای خلق دانشان ج و منظم جاسی باید درک درستی و ترفند
و اهمیت باید، ابداعاتی دقیق درباره ی معنا و زمینه دانشان و وقایع و روابط اجتماعی
دانشان گردآوری کنند. این امر از عصر ارسطو به عنوان «مخاطبات» در ادبیات نمایشی پدید
مخارج بوده است. عنصر مخاطبات به همانند سازی اساسی ترین عنصر دانشان واقع گرا است
در دانشان نویسی فارسی نیز تحقیق برای نگارش دانشان واقع گرا یا تاریخی از
دیوید و مور و توم بوده است. بزرگ علوی در دانشان جاسی نوعی جستجوی کار آگاهانه
را به کار گرفته است، او در رمان مشهور «چشم جاسی» (۱۳۲۱ ش) نوعی جستجوی دانشان جاسی
برای کشف شخصیت مرموزی که او را «ماکان» «چشم جاسی» را در تابو مشهور نقش زده به کار می برد

حوشنگ مرادی کرمانی برای نگارش داستان «عالمی باغ خانه» (۱۳۵۹ ش.) ساعت
 بیست در کارگاه علمی قلمی باغی کرمان، گویش ایستاده و یادداشت برداری می‌کرده است.
 در زمان «اسفار کاتبان» (۱۳۷۹ ش.) ابوتراب خسروی موضوع یک پژوهش
 را انتخابی را اساس روایت قرار داده است.

۲. پژوهش دانشگاهی:

پژوهش دانشگاهی با انواع تحقیق بالامتداد است. هدف کلی از تحقیق دانشگاهی
 دست یابی به ادب یا ادبیات است که ابداع و نوآوری دارد و دست آورد آن دانش است
 که پیش از آن هیچ کس به آن دست نیافته است.

تحقیقات عمومی با پژوهش جز تحقیق دانشگاهی از به نظر اختلاف دارند.
 الف: پژوهش های دانشگاهی با نظری محکم دارند ولی تحقیقات عمومی فاقد نظریه
 ب: تحقیقات عمومی برخلاف تحقیقات دانشگاهی چندان تابع اصل است منابع و مآخذ نرسند
 ج: تفاوت و ابداع و نوآوری در روش و نظریه های پژوهش دانشگاهی است نه تحقیقات عمومی
 فاقد آن هستند

۳ - اصطلاحات تشویش: ویرانی خاص تشویش در ادعای عیارات از روش و صراحت و از آن و نیز عیارات بودن آن ها تا آنجا که تغییر پذیر و ابداع و از آن را به حد اقل برسانند. در اینجا مفهوم برخی از اصطلاحات رایج زبان تشویش را می توانیم از جدولی شامل در یک موضوع یا نظریه و بررسی و باز آوری آن به طور دقیق برای یافتن خطاها یا ناهماهنگی و مشکلات آن.

ابطال: ردّ یک نظریه بر اساس دلایل، شواهد و توفیق متعلق از زبان: قضایا و در باره ی ارزش و کیفیت یک پدیده از طریق بحث آن به وسیله یک الگوی یا مجموعه ای از معیارها.

استدلال: ارائه نمونه ها و شواهد برای اثبات و تأیید یک موضوع یا به منظور توضیح بیشتر استدلال: ارائه سند دقیق برای نقل قول و ادعاها

بحث: بحث اصلی گفتار که جنبه های مختلف یک موضوع را از جهات مختلف به بحث می گذارد. پسین حدیث: توصیف برخی جنبه های مهم یک پدیده که آن را از دیگر چیزها متمایز می سازد. مجزیه: جدا کردن اجزای یک کل و تفکیک بحث های آن.

تحلیل: پیوند دادن اجزای مرتبط با هم در یک سطر و توضیح این که اجزا چگونه با هم مرتبط اند.

تعریف: بیان ویژگی‌های ذاتی و خاص یک پدیده، یا بی‌معنی دقیق و روشن یک اصطلاح
تفسیر: بیان اهمیت مجموعه‌ای از اطلاعات، توضیح مفاهیم خاص و شرح نتایج حاصل از یک روش
تقابل: کنار هم نهادن دو یا چند امر برای نشان دادن تفاوت آن‌ها

توجه: بیان این که چرا یک وضعیت یا یک دیدگاه، درست یا خوب است.

توصیف: بیان ویژگی‌های عارضی و صفات عمومی یک پدیده.

توضیح: روشن ساختن چیزی، نشان دادن یک جریان، تحلیل این که یک چیز چگونه

کار می‌کند، ساده سازی مطلبی برای فهم بهتر، ارائه دلیل، بیان متفکرانه شیوه‌ای روشن،

رده بندی: تنظیم کردن انواع و معمره‌های یک پدیده بر اساس مشخصه‌ها و عناصر مشترک.

رج بندی: نوشتن رئوس مطالب، سازماندهی مجموعه‌ای از مطالب یا اندیشه‌های مربوط به یک

موضوع در قالب فهرست به گونه‌ای که پیوندهای منطقی و منتهی‌های فرعی را با یکدیگر مشخص نماید.

مردود بررسی: باز آزمایی و بررسی دقیق یک چیز به گونه‌ای که بتوان تصمیم گرفت که

آیا نیاز به تغییر دارد یا نه.

مقایسه: کاربرد نمودن چیزی برای این که نشان دهیم پدیده‌ها چگونه همسان یا متفاوتند.

دانش/بازتاب: بازنگری و تأمل در آنچه برای شخص یا گروه اهمیت دارد.

۴. اخلاق پرورش : هم ترس منصفه نوشتار اصل پرورش، روش مندی، اما

اعتبار آن است. برای فهم این که این صفت چگونه به حد کمال در نوشتار علمی تحقق

اخلاق پرورش باید در پرورش هم ترس را منصف و صفت ثابت روحی تبدیل شود.

هم ترس صفات اخلاقی که روح علمی را در پرورش گرا ایجاد می کند و نتایج آن:

الف: تنقید علمی: برای رسیدن به حقیقت باید از تنقید آغاز کرد. و سواست مدام علمی

و تنقید پیوسته، حقیقت ذاتی ذهن پرورش گراست و مانده ای که از روی به آزمون خود

د بحث و استدلال برایش اثبات شود، در شکل می ماند.

ب: امانت داری: در تحقیق امانت داری عبارت است از رعایت امانت

نقل قول و واژه و مقاصد از اندیشه و نوشته های دیگران، محقق باید از

سیرت ابدی و با انتساب نظریات دیگران به خود اعتنا در نزد و در ترجمه مطالب از

زبان های دیگر امانت دار باشد. نیز امانت داری محقق را در شیوه های ارجاع

و نقل قول از آثار دیگران می توان دید.

ج: واقع بینی: محقق باید از خیال پردازی، تعصب و خرم اندیشی، مبالغه و

اعراق در کار خود پرهیزد چرا که این صفات او را از رسیدن به حقیقت علمی دور می

هذه احوالات مستفیده بر روشنی های اصل و مقصد توجه بحقوق به منابع اصل
حرف اول است، نه شرح و نقل اخذ و اقتباس، بنا بر این محقق باید در هر
موضوع، خود را به مسرقت و فاسادگاه اصلی دانش و منابع اولیه آن برساند و از
اخذ و اقتباس چیزی بی نام نشان، حدس گمان چیزی بی اعتبار در ردی دانست
منابع کم ارزش است دوم و سوم پر خیرند.

۳: انضباط ذهنی: انضباط ذهنی و بر خور داری از قدرت تفکر منظم
منظم به تحقق این امکان راضی دهد تا مطالب به سهولت در بخش د و فصل های
منطق و حکم دره بندی و تنظیم کند. بر و هشتک باید از طریق تمرین های مکرر در ذهن
طرح تحقیق، وقت نظم در یادداشت برداری و بررسی از موعود در روش ج، ذهن
منضبط از نظم ذهنی را در خود به یک عادت یا پدیدار تبدیل کند.

علم

دارد

۵. زبان و سخن پژوهش: زبان در نوشتار پژوهش نقه جنبه اطلاع رسانی

و باید عذری، برهانی و اثباتی و بر مبنای استدلالی استوار باشد. کاربرد زبان از

وجه علمی عاطفی، احساسی، کنایی و استعاره‌ای از زبانی زبان پژوهش می‌باشد.

استفاده از طنز، نمکدان، دوپهلوی، ابهام و ابهام در معنای تحقیق نه تنها پسندیده نیست

بلکه محرب نیز هست. چرا که زبان مبهم و ابهامی، تفسیرپذیر موجب بد فهمی نظریه

و درست آوردن جای پژوهش می‌شود.

۶. سبک نوشتار علمی: سبک است نه محاوره‌ای. نوشته علمی باید در درون

گفتار تحقیقی به تحریر درآید. بنابراین واژه‌های انتخابی برای معنای علمی

باید معنوی به گفتار تحقیقی باشد. عبارت لوحه بازاری و نمکدان محاوره‌ای

خورمانی. نشان نوشتار علمی را فرو می‌آورد. نوع واژه‌های که نویسنده به

می‌آورد سبک محقق علمی او را تشکیل می‌دهد. از کاربرد واژه‌های ناشناخته نه

اصالت ندارند بهر هنرند.

باید

۷. آسان نویسان و دشوار پیوسته از من فردی خویش دم می‌زنند، اما نویسنده‌ی نوشتار

از من وضع تحقیق فاصله بگیرد و با غیر خود شخص نویسد. استفاده زیاد از ضمیر شخصی فردی نیست

مگر وقتی که نخواهیم امری شخصی مانند روند تحقیق و یا نظریه فردی را بیان کنیم.

۵- واژه سازی و واژه نوی علمی:

چون سخنران پیش از دیگر اهل زبان نیاز به واژه‌های اصطلاحات تازه دارند زیرا که
آن‌ها ابداع معانی و پدیدگی نوی است که با آن زبان نام و نشانی پیدا شده و ناآشنا
بنا بر این ناگزیرند برای ابداع معانی واژه خود، واژه‌های اصطلاحات ابداع کنند
برای تکمیل تحقق نیازهای را طراعی و معرفی می‌کنند، شناختن همان واژه

و اصطلاحات و نوع دلالت و بار معنایی آنها به ویژه در فکر علوم بسیار مهم است
در نوشته‌های فارسی بسیار اتفاق می‌افتد که باریک اصطلاحات نوب خفته به ندرت
عدم دریافت معنی می‌آید، این امر ناشی از عدم آشنایی محقق با ریشه و نوع تحقق
در ترکیب و همان‌گونه است. آشنایی نسبی با نگارش‌های و دانش ساخت واژه
در زبان فارسی برای تحقق ضروری می‌باشد. آشنایی با همان واژه‌های مهم و نادر
که گاهی گندم به امکانات واژه سازی در زبان آشناسود و برای معنی تازه، چه

ترجمه و چه در نوشتار، واژه‌های تازه ساز، شناخت ریشه فعل، ارزش معنایی پیوندها
و پیوندهای زبان زنده با مرده، و قواعد ترکیب واژه‌ها برای واژه سازی ضروری است
واژه سازی تابع اصول و قواعد علمی و زبانی است. واژه‌های تازه باید:

۱- فاقد ابعاد در زبان سابق باشد

۱- اجزای آن معنا دار باشد و به روشی بر تپای جدید دلالت کند.

۲- با غنای زنده و فعال زبان ساخته شود.

۳- خوش آهنگ خوش ساخت باشد.

شروع و واژه‌های پرمعنا (همه پرسی هم خواندم) و پودمان (دوره آموزشی توانمند)

بنا بر استوری مشابه (در هر صفحه یک پودمان) در بند اجزای پرمعنا برای

آشنایی و شنونده به آن معنای واژه جدید ^{به یاد} ~~توانمند~~، واژه جدید به

باکمترین و معنادارترین گلوگاه ساخته شود تا توانمند و خوش ساخت معنادار باشد

اصول واژه‌گزینی، وقتی نویسنده برای یک مفهوم واژه‌گزینی

دارد باید واژه‌های اصل معنادارترین و زیاده‌ار را برگزیند.

در گزینش بهترین واژه، رعایت این اصول ضروری است:

الف: درست: معیار بدست وجود واژه در لغت نامزدی معتبر و کاربرد رایج

و استعمال واژه در میان مردم کوچه و بازار یا در آثار بزرگ نویسندگان

ملاک درست واژه نیست.

ب: اصالت: واژه در زبان خود، ریشه داشته باشد و با قواعد زبان سازگار باشد.

بگانه یا تقلید نادرست از الگوهای زبان بیگانه نباشد.

ج. کتاب با سبک و مخاطب لطیف و آثاری لطیف و زیاده از حدی
 مختصر، نه باید چندان تخصص و فن باشد نه مبتدیان آن رشته به کلی از آن چیزی
 حزن آنقدر ساده و لوحه نازاری که نشان علمی آن منزل یابده و اگر آن که سبک
 اقتضائند. در هر حال باید جانب اعتدال را نگاه داشت، چندان که مخاطب آثاری
 فن و نوساخته را به راحتی بفهمد.

۶: دستور خط فارسی

خط تحریری مستعمل زبان است همان گونه که زبان از مجموعه ای اصول
 قواعدی به نام «دستور زبان» پیروی می کند، خط نیز باید پیرو اصول و قواعدی
 باشد که مجموع آن اصول و قواعد را «دستور خط» نامیده اند.

برگرفته از این کتاب در ترجمه و تفسیر

تهیه کننده: قاسم پورکی

لغات و روش و دستور زبان برای بخش نشانه های کتابی از صاحب مطالعات
 نمونه و مسائل است اما نیز معانی تهیه و در سال خواهد شد، همچنان منتظر بخش بعدی
 جزوه باشد

لغات به ترجمه های بعد از این روشی توجه کنید و کمتر از خانه بیرون بیایید.